

Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik

ONKOLOJİ HEMŞİRELİĞİ

Editörler:

Prof. Dr. Sevgisun KAPUCU

Doç. Dr. Sevinç KUTLUTÜRKAN

Hipokrat
Yayınclık

© 2020 Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Onkoloji Hemşireliği

ISBN: 978-605-7874-47-4

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz.

Editör

Prof. Dr. Sevgisun KAPUCU

Doç. Dr. Sevinç KUTLUTÜRKAN

Yayıncı

Hipokrat Kitabevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Sözkesen Matbaacılık

İvedik Organize 1518. Sokak Matsit İş Merkezi No: 2/40

Tel: (0312) 395 21 10 - Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

**Tüm akademisyen, hemşire ve öğrenci
hemşirelere faydalı olması dileğiyle....**

Önsöz

Hemşirelik öğrencilerine yönelik hazırladığımız **Onkoloji Hemşireliği** adlı kitabımız, kanser hastaları ile çalışacak hemşirelik öğrencileri için, yararlı bir kaynak olması amacıyla **temel düzey onkoloji hemşireliği** bilgilerini içermektedir. Günümüzde kanser hastalığı dünyada ve ülkemizde önemli bir sağlık sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kanser, sadece hastayı değil aynı zamanda hasta ile birlikte ailesinin de yaşamını olumsuz etkilemektedir. Tüm dünyada mortalite ve morbidite oranları çok yüksek olan kanser, hastalıktan korunma, erken tanı, tanılama, tedavi süreci ve sonrası yaşam boyu takibi açısından, sağlık profesyonellerinin ilgi odağındadır. Bu nedenle, sağlık ekibinin önemli bir üyesi olan hemşirelerin, onkoloji hemşireliği alanında lisans eğitiminden başlayarak kanser hastası ve ailesi ile çalışma hazırlığının hemşire eğitimciler tarafından yapılması önem taşır. Kitabımız onkoloji hemşireliği alanına mesleki bilgi birikimine katkı sağlayacak;

Kanser ve karsinogenezis,
Kanser epidemiyolojisi,
Kanserde erken tanı ve tarama,
Kanser tedavileri,
Semptom yönetimi,
Palyatif bakım,
Yaşam sonu bakım,
Kanser ve etik konular,
Kanser ve yaşam kalitesi,
Kanser ve bakım verenlere ilişkin konuları kapsamaktadır.

Kitabımıza katkı sağlayan öğretim üye ve elemanları onkoloji alanında mesleki bilgi ve deneyime sahip olup, bu alanda hemşirelik öğrencisi yetiştirmektedir. Tüm yazarlarımıza vermiş oldukları çok değerli katkılarından dolayı içten teşekkürlerimizi sunarız. Onkoloji hemşireliği alanında güçlü ve donanımlı bir şekilde yetişecek olan öğrencilerimizin kanserli hasta ve ailesine bütüncül bakış anlayışı içinde yüksek kalitede bakım sağlayacaklarına inanıyoruz.

Prof. Dr. Sevgisun KAPUCU
Doç. Dr. Sevinç KUTLUTÜRKAN
2020

Katkıda Bulunanlar

vii

Aydan Eda URVAYLIOĞLU, Dr.

Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Ayşe ARIKAN DÖNMEZ, Dr.

Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Azize ATLI ÖZBAŞ, Dr. Öğrt. Üyesi

Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Banu ÇEVİK, Dr. Öğr. Üyesi

Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Berna KURT

Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Bilge BAL ÖZKAPTAN, Dr. Öğrt. Üyesi

Sinop Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu

Cansu POLAT DÜNYA

İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi

Cemile KÜTMEÇ YILMAZ, Dr. Öğr. Üyesi

Aksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Derya TÜLÜCE, Dr. Öğr. Üyesi

Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Elanur YILMAZ KARABULUTLU, Prof. Dr.

Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Elif SÖZERİ ÖZTÜRK, Dr.

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Emine TARLABELEN KARAYTUĞ

Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Fatma ARIKAN, Dr. Öğr. Üyesi

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Fatma GÜNDOĞDU, Dr. Öğr. Üyesi

KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Fatma ÖZKAN TUNCAY, Dr. Öğr. Üyesi

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Gülbeyaz CAN, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi

Güler BALCI ALPARSLAN, Prof. Dr.

Eskişehir Osmangazi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Gülten KOÇ, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Hanife ÖZÇELİK, Doç. Dr.

Niğde Zübeyde Hanım Sağlık Yüksekokulu

Hicran YILDIZ, Doç. Dr.

Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Hilalnur KÜÇÜKAKGÜN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Huri Seval ÇAKMAK, Dr. Öğrt. Üyesi

Çankırı Karatekin Üniversitesi Eldivan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu

Kamile KIRCA, Dr.

Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Kübra TERZİ

Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Nazlı ÖZTÜRK

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Neşe UYSAL, Dr. Öğr. Üyesi

Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Özgül EROL, Prof. Dr.

Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Özlem CANBOLAT, Dr. Öğrt. Üyesi

Necmettin Erbakan Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Özlem OVAYOLU, Prof. Dr.

Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi

Özlem UĞUR, Doç. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Pınar TEKİNSOY KARTIN, Dr. Öğrt. Üyesi

Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Sakine BOYRAZ, Prof. Dr.

Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Seçil GÜLHAN GÜNER, Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Selda ARSLAN, Dr. Öğrt. Üyesi

Selçuk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Sevcan ATAY TURAN, Dr. Öğr. Üyesi

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Sevinç KUTLUTÜRKAN, Doç. Dr.

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Sultan KAV, Prof. Dr.

Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Sultan TAŞCI, Prof. Dr.

Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Ülkü ÖZDEMİR, Dr. Öğrt. Üyesi

Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Yasemin KARACAN, Dr. Öğr. Üyesi

Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Zehra GÖÇMEN BAYKARA, Doç. Dr.

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Zeliha ÖZDEMİR KÖKEN, Dr. Öğr. Üyesi

Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

İçindekiler

xi

Kısım I Kanser

Bölüm 1

Kanser Tanımı ve Terimler, Karsinogenezis

Sultan KAV

Kanser Nedir?.....	3
Tümörlerin Adlandırılması	3
Kanserin Biyolojisi	5
Tümör Büyüme Paterni	6
Karsinogenezis.....	7
<i>Initiation</i> -Başlangıç.....	7
<i>Promotion</i> -Gelişme	7
<i>Progresyon</i> -İlerleme	8
İnvazyon	8
Metastaz	8
Kanser Gelişimi Modelleri.....	9

Bölüm 2

Kanser ve Epidemiyolojisi

Sultan KAV

Kanser Hakkında Önemli Bilgiler/Gerçekler (WHO, 2018)	11
---	----

Kısım II

Kanserden Korunma, Tarama, Erken Tanı ve Evreleme

Bölüm 3

Kanserden Korunma

Fatma GÜNDOĞDU

Birincil Korunma.....	19
İkincil Korunma	19
Üçüncül Korunma.....	20
Kanserde Etiyolojik Faktörler ve Korunma	20
Tütün Kullanımı ve Sigara	20
Alkol Tüketimi	21
Kötü Beslenme.....	21
Obezite.....	22
Fiziksel Aktivite Eksikliği (Sedanter Yaşam)	23
Çevresel ve Mesleki Riskler.....	23
Radon Gazı	24
Enfeksiyonlar	24
Ultraviyole (UV) ve İyonize Radyasyon.....	25
Kemoprevensiyon.....	25
Kanserden Korunma ve Hemşirelik	27

Bölüm 4

Kanserde Erken Tanı ve Tarama Yöntemleri

Fatma GÜNDOĞDU

Kanser Taramasında Genel Prensipler	31
Kanser Tarama Testi Belirleyicileri.....	32
Kanser Taraması Yapılan Kanser Türleri	33
Akciğer Kanseri.....	33
Meme Kanseri Tarama Yöntemleri	33
Serviks Kanseri Tarama Yöntemleri	34
Kolorektal Kanseri Tarama Yöntemleri	35
Prostat Kanseri Tarama Yöntemleri	36
Kanser Erken Tanı Programları	36
Farkındalık ve Bakıma Erişim	37
Klinik Değerlendirme, Tanı ve Evreleme.....	37
Ağrının Giderilmesi Dahil Tedaviye Erişim	38
Kanserde Erken Tanı ve Tarama ve Hemşirelik.....	38

Kısım III Kanser Tedavi Yöntemleri

Bölüm 5

Cerrahi

Zeliha ÖZDEMİR KÖKEN

Kanserde Cerrahi Uygulama Amaçları.....	44
Önleme	44
Tanılama.....	44
Küratif Cerrahi	45
Rekonstrüktif Cerrahi.....	45
Palyatif Cerrahi	45
Cerrahi Yöntemler.....	45
Açık Cerrahi.....	45
Minimal İnvaziv Cerrahi.....	45
Wedge Rezeksiyonu	46
Segmentektomi.....	46
Lobektomi	47
Subtotal Doku/Organ Rezeksiyonları	47
Total Doku/Organ Rezeksiyonları	47
Radikal Kanser Cerrahileri.....	47
Endoskopik Girişimler ile Gerçekleştirilen Cerrahiler.....	47
Kanser Cerrahisi ve Hemşirelik.....	48

Bölüm 6

Kemoterapi

Berna KURT

Kemoterapi Nedir?	51
Kemoterapötik İlaçların Kısaltmaları	52
Kemoterapi İlaçlarının Uygulama Şekli	53
İntravenöz Kemoterapi	53
Oral Kemoterapi.....	54
İntratekal Kemoterapi	56
İntraplevral Kemoterapi.....	56
İntraperitoneal Kemoterapi.....	56
Kanser Kemoterapisi.....	56
Alkilleyici Ajanlar	57
Anti Metabolitler.....	58
Anti Tümör Antibiyotikler	61
Doğal Ürünler ve Analoglar.....	62

Kemoterapi İlaçlarının Yan Etkileri.....	63
Fetotoksik Etki	64
Teratojenik Etki	64
Mutajenik Etki	64
Karsinojenik Etki.....	64
Organotoksik Etki	64
Kemoterapi Uygulama Süreci	65
Uygulama Öncesi Değerlendirme.....	65
Uygulama Sırasında Değerlendirme	65
Kemoterapötiklerin Hazırlanması ve Uygulanması Sürecinde Alınması Gerekli Önlemler	65

Bölüm 7

Radyoterapi

Neşe UYSAL

Radyoterapi İlkeleri	71
Küratif veya Radikal Radyoterapi	72
Palyatif Radyoterapi.....	72
Profilaktik Radyoterapi	72
Radyoterapi Uygulama Yöntemleri.....	72
Eksternal Radyoterapi (Teleterapi).....	73
İnternal Radyoterapi (Brakiterapi).....	74
Sistemik Radyoterapi.....	75
Radyoterapi Süreci	75
Hasta Değerlendirilmesi.....	75
Simülasyon.....	76
Tedavi Planlaması	76
Radyoterapi Uygulanması.....	77
İzlem	77
Radyobiyoji.....	77
Radyosensitivite	77
Repair (Tamir)	78
Repopülasyon (Yeniden Çoğalma).....	78
Redistribüsyon (Yeniden Düzenleme)	78
Reoksijenizasyon (Yeniden Oksijenlenme).....	78
Radyoterapinin Yan Etkileri ve Hemşirelik Bakımı.....	78
Radyoterapinin Cilt Üzerine Etkileri	80
Yorgunluk	81
Ağız Kuruluğu	81
Mukozit	81

Disfaji (Yutma Güçlüğü).....	82
Lenfödem.....	82
Bulantı Kusma.....	82
Diyare.....	82
Radyasyon Sistiti.....	82
Cinsel Sorunlar.....	83
Hematopoetik Sistem Yan Etkileri.....	83

Bölüm 8

Hedefe Yönelik Tedaviler

Hilalnur KÜÇÜKAKGÜN • Gülbeyaz CAN

Monoklonal Antikorlar.....	88
Anti-EGFR Monoklonal Antikorlar.....	88
Antianjiyogenez Monoklonal Antikorlar.....	90
Tirozin Kinaz İnhibitörleri.....	90
Anti-EGFR TKI.....	90
Multitarget TKI.....	90
Anti- mTOR İnhibitörleri.....	94
Hedefe Yönelik Tedaviler ile İlişkili Yan Etkilerin Yönetimi.....	95
Cilt Reaksiyonları.....	95
Diyare.....	100
İnfüzyon Reaksiyonları.....	100
Oküler Toksisiteler.....	101
Kardiyak Toksisiteler.....	101
Vasküler Toksisiteler.....	101
Elektrolit Dengesizlikleri.....	101

Bölüm 9

İmmünoterapi

Cansu POLAT DÜNYA • Gülbeyaz CAN

Giriş.....	105
Kanser İmmünoterapisinin Tarihsel Gelişimi.....	106
Kanser İmmünolojisi.....	108
İmmün Sinaps.....	108
İmmün Gözetim (Immunosurveillance).....	109
İmmün Düzenleme.....	109
Kanser İmmünoterapisinde Kullanılan Tedavi Yöntemleri.....	109
Sitokinler.....	110
İmmün Kontrol Noktası İnhibitörleri.....	110

Adoptif İmmünoterapi	112
CD3'ü Hedef Alan Ajanlar	116
Onkolitik Virüsler	116
NK Hücreler ve Makrofajlar	116
Aşılar	116
Kombinasyon Tedavileri.....	116
İmmün Kontrol Noktası İnhibitörleri ile İlişkili Ölümcül Yan Etkiler.....	117
Tedaviye Yanıtı Biyobelirteci Olarak Yan Etkiler.....	118
Yan Etkilerin Yönetimi	118
Özel Hasta Popülasyonlarında Yan Etkileri Yönetme.....	119
Önceki Yan Etkiler veya Önceden Otoimmün Hastalıkları Olan Hastalar.....	119
Organ Alıcıları	120
Özel Yan Etkilerin Yönetimi	120
İmmünoterapide Hasta Eğitimi	127

Bölüm 10

Biyoterapi

Özlem OVAYOLU • Seçil GÜLHAN GÜNER

Aşılar	132
Koruyucu Kanser Aşıları.....	132
Terapötik Kanser Aşıları	133
Adoptif Hücre Tedavisi	133
Sitokinler	133
İnterferon.....	134
İnterlökin	134
Granülosit-Makrofaj Koloni Uyarıcı Faktör.....	134
Monoklonal Antikorlar.....	134
Biyoterapide Hemşirenin Sorumlulukları	135

Bölüm 11

Gen Terapisi

Banu ÇEVİK

Gen.....	139
Monojenik Bozukluklar.....	139
Kanser	140
Gen Terapisi ve Tarihsel Süreci	140
Gen Terapisi Yöntemleri.....	141
Virüs vektörlü gen terapileri	141
Virüs Vektörlü Olmayan Gen Terapileri.....	144

Gen Terapisinde Kimyasal Taşıyıcı Sistemler	145
Germ Hattı (Germline) Gen Terapisi	146
Somatik Gen Terapisi	146
Gen Terapisinin Avantaj ve Dezavantajları	147
Gen Terapisinin Kısa Ömürlü Olması	147
İmmün Yanıt	147
Vektörler ile İlgili Sorunlar	147
Multijenik veya Multifaktöriyel Sorunlar	148
Gen Aktarımı ve Aktivasyonu	148
Gen Terapisinde Etik Konular	148

Bölüm 12

Hematopoetik Kök Hücre Nakli

Yasemin KARACAN

Hematopoezis ve Hematopoietik Kök Hücre	151
Hematopoietik Kök Hücre Nakli Tarihiçesi	151
Hematopoietik Kök Hücre Nakli Süreci	152
Hematopoietik Kök Hücre Kaynağı ve Mobilizasyon	153
Mobilizasyon	153
Kemik İliği	153
Periferik Kan	154
Kord Kanı	154
Kök Hücre Nakil Tipleri	154
Hazırlama Rejimi	155
Nakil Öncesi Dönem	156
Hasta Seçimi ve Değerlendirmesi	156
Donör Değerlendirmesi	157
Hazırlama Rejimi	158
Nakil Dönemi	159
İnfüzyon Öncesi	159
İnfüzyon	160
İnfüzyon Sonrası	160
Nakil Sonrası Dönem	160
Engrafman	160
Erken Yan Etkiler	161
Geç Yan Etkiler	164

Bölüm 13**Kanserde Tamamlayıcı ve İntegratif (Bütünleşik) Sağlık Uygulamaları***Ülkü ÖZDEMİR • Sultan TAŞCI*

Giriş.....	173
Tamamlayıcı ve İntegratif (Bütünleşik) Sağlık Uygulamaları ve Kanserde Kullanımı	174
Biyolojik Temelli Uygulamalar.....	178
Bitkisel İlaçlar-Vitaminler-Besin ve Diyet Takviyeleri.....	178
Zihin- Beden Uygulamaları	179
Meditasyon.....	180
Yoga.....	180
Hipnoz.....	181
Relaksasyon (Gevşeme) Teknikleri	182
Müzik Terapisi.....	183
Diğer Sanat Terapileri	183
Manipülatif ve Beden-Temelli Uygulamalar.....	183
Kayropraksi.....	184
Masaj.....	184
Refleksoloji.....	184
Egzersiz.....	185
Enerji Terapileri.....	185
Biyo-alan Tedavileri	185
Biyo Elektromagnetik Temelli Tedaviler	186
Reiki.....	186
Terapötik Dokunma	186
Qi Gong.....	187
Akupunktur ve Akupressure	187
Tüm Tıbbi Sistemler	188
Geleneksel Çin Tıbbı.....	189
Ayurveda Tıbbı	189
Homeopati	190
Natüropati	190
Tamamlayıcı ve İntegratif (Bütünleşik) Sağlık Uygulamaları Kullanımında Onkoloji Hemşiresinin Yetki, Rol ve Sorumlulukları	191

Kısım IV Kanserde Semptom Yönetimi

Bölüm 14

Ağrı

Aydan Eda URVAYLIOĞLU

Ağrının Epidemiyolojisi	201
Ağrının Nedenleri (Etiyoloji)	202
Kanserde Ağrıya Neden Olan Faktörler	202
Tümör Yayılımına Bağlı	202
Tanısal İşlemlere Bağlı	202
Tedaviye Bağlı	203
Kanser Dışı Nedenler	203
Ağrının Fizyolojisi	203
Ağrı Türleri	204
Ağrının Değerlendirilmesi	206
Ağrı Yönetimi	207
Hasta ve Aileyi Bilgilendirme	207
Hedef Odaklı Önlemler	208
Farmakolojik Yöntemler	208
Non-Opioid Analjezikler	208
Opioid Analjezikler	209
Adjuvan Ajanlar	209
Non-Farmakolojik Yöntemler	209
Zihin-Beden Uygulamaları	211

Bölüm 15

Enfeksiyon

Sevcan ATAY TURAN

Giriş	215
İnsidans	215
Enfeksiyonun Önlenmesi	216
Risk Değerlendirmesi	216
Enfeksiyon Önleme Girişimleri	216
Antifungal profilaksi	217
Pnomonitis Jiroceci Pnomoni Profilaksisi	217
Santral Venöz Kateterler	218
Çevresel Önlemler	218
Uygun El Hijyenin Sağlanması	219
Koruyucu İzolasyon	219

Diyet	219
Bitki, Çiçek ve Hayvanlar	220
Çevre	220
Deri Bütünlüğü	220
Tanılama	221
Enfeksiyon Tedavisi	222

Bölüm 16

Kanama

Cemile KÜTMEÇ YILMAZ

Giriş	225
Kanamının Etiyolojisi	225
Kanamada Görülen Belirti ve Bulgular	227
Kanama Riskinin ve Kanamanın Değerlendirmesi	227
Kanamaya Yönetimi	229
Kanamada Farmakolojik Yaklaşımlar	229
Kanamaya Riski ve Kanaması Olan Hastanın Hemşirelik Bakımı	230

Bölüm 17

Yorgunluk

Derya TÜLÜCE

Giriş	235
Yorgunluk Nedenleri	235
Patofizyolojisi	236
Serotonin Düzensizliği	236
Hipotalamik-Hipofiz-Adrenal (HHA) AKS Disfonksiyonu	236
Sirkadyen Ritim Bozukluğu	237
Kas Metabolizması/ATP Düzensizliği	237
Vagal Afferent Sinir Aktivasyonu	237
Sitokin Düzensizliği	238
Yorgunluğun Sınıflandırılması	238
Yorgunluğa Eşlik Eden Durumlar	238
Anemi	238
Kaşeksi	238
Depresyon	239
Uyku Bozuklukları	239
Yorgunluğun Değerlendirilmesi	239
Yorgunluk ve Tedavi	240
Farmakolojik Tedavi	240

Farmakolojik Olmayan Tedavi	241
Yorgunluk ve Hemşirelik Bakım	242

Bölüm 18

Anemi

Fatma ARIKAN • Nazlı ÖZTÜRK

Giriş	245
Eritropoezis Süreci.....	245
Kanser Hastalarında Aneminin Etiyolojisi ve Patofizyolojisi	246
Kemik İliği Tutulumuna Bağlı Anemi	247
Kanser Tedavisine Bağlı Anemi	248
Kronik Hastalık Anemisi	248
Saf Kırmızı Hücre Aplazisi	248
Folik Asit ve B12 Vitamin Eksikliğine Bağlı Anemi.....	249
Hemolitik Anemi.....	249
Kanserli Hastada Aneminin Belirti ve Bulguları.....	250
Kanserli Hastada Aneminin Tıbbi Yönetimi	251
Kan Transfüzyonu.....	251
Eritropoietin Tedavisi.....	252
Demir Replasman Tedavisi	252
B12 ve Folat Replasman Tedavisi	252
Kanserli Hastada Aneminin Hemşirelik Yönetimi	253

Bölüm 19

Nöropati

Fatma ARIKAN

Nöropati.....	255
Periferik Nöropati.....	255
Kanser Hastalarında Periferik Nöropatinin Etiyolojisi ve Patofizyolojisi.....	256
Periferik Nöropatinin Belirti ve Bulguları.....	256
Periferik Nöropatinin Değerlendirilmesi.....	257
Periferik Nöropatinin Tıbbi Yönetimi	258
Periferik Nöropatinin Hemşirelik Yönetimi	259

Bölüm 20

Oral Mukozit

Kamile KIRCA

Giriş.....	261
-------------------	------------

İnsidans	261
Etiyoloji Ve Risk Faktörleri	262
Kanser İlişkili.....	262
Kanser Tedavisi ile İlişkili.....	262
Diğer Risk Faktörleri.....	262
Fizyopatoloji	262
Oral Mukozitin Değerlendirilmesi	263
Oral Mukozitin Yönetimi	264
Hasta Eğitimi ve Takibi.....	265
Temel Ağız Bakımı.....	266
Diyet Yönetimi.....	267
Oral Kriyoterapi.....	268
Antiseptik Maddeler.....	268
Büyüme Faktörleri.....	269
Mukoza Örtüleyicileri.....	269
Düşük-Seviye Lazer Tedavisi.....	269
Oral Mukozite Yönelik Farmakolojik ve Farmakolojik Olmayan Diğer Yaklaşımlar	270
Oral Komplikasyonların Yönetimi	270
Ağız Kuruluğu (xerostomia).....	270
Oral Ağrı.....	270
Enfeksiyon.....	271
Travma ile Küçük Kanama.....	271

Bölüm 21

Cilt Reaksiyonları

Kamile KIRCA

Giriş	273
İnsidans	274
Risk Faktörleri	274
Fizyopatoloji	275
Cilt Reaksiyonlarının Değerlendirilmesi	275
Cilt Reaksiyonlarında Koruyucu Önlemler ve Yönetimi	276

Bölüm 22

Tat ve Koku Almada Değişim

Elif SÖZERİ ÖZTÜRK

Giriş	281
İnsidans	281

Etiyoloji ve Risk Faktörleri.....	282
Fizyopatoloji	282
Tat ve Koku Alma Duyusunu Değerlendirme	283
Objektif yöntemler	283
Subjektif Yöntemler	284
Tat ve Koku Almada Değişikliklerinde Tedavi	285
Semptom Yönetimi	285

Bölüm 23

Bulantı ve Kusma

Sevinç KUTLUTÜRKAN

Giriş.....	289
İnsidans.....	289
Etiyoloji ve Risk Faktörleri.....	290
Fizyopatoloji	290
Değerlendirme	291
Tedavi	291
Farmakolojik Olmayan Uygulamalar.....	292
Hipnoz.....	292
Progresif Kas Gevşeme Egzersizi.....	292
Biofeedback.....	292
Yönlendirilmiş İmgelem.....	292
Sistemik Duyarsızlaştırma	293
Akupunktur ve Akupresür.....	293
Müzik Terapi	293
Hasta ve Aile Eğitimi.....	293

Bölüm 24

Diyare ve Konstipasyon

Hicran YILDIZ

Giriş.....	295
Diyare Yönetimi.....	295
Tanımı	296
Sınıflama	296
Etiyoloji.....	296
Patofizyoloji	297
Tanılama.....	299
Fizik Muayene.....	300
Laboratuvar Testleri	301
Tedavi ve Bakım	302

Konstipasyon Yönetimi	303
Tanımı	304
Sınıflama	304
Etiyoloji.....	305
Patofizyoloji	306
Tanılama.....	306
Tedavi ve Bakım.....	308

Bölüm 25

İştahsızlık, Kilo Kaybı, Kaşeksi

Fatma ÖZKAN TUNCAY

Giriş.....	313
İştahsızlık.....	313
Görülme Sıklığı.....	315
İştahsızlığın Değerlendirilmesi	315
Kilo Kaybı ve Kaşeksi	315
Görülme Sıklığı.....	316
Kilo Kaybı ve Kaşeksinin Değerlendirilmesi.....	316
Fizyopatolojisi	317
İştahsızlık, Kilo Kaybı ve Kaşekside Semptom Yönetimi.....	318
Nonfarmakolojik Yaklaşımlar.....	318
Farmakolojik Yaklaşımlar.....	320
Semptom Yönetim Rehberi.....	320

Bölüm 26

Alopesi

Özlem UĞUR

Giriş.....	325
Anatomi ve Fizyoloji.....	325
Kıl Bulbusu	327
Alt Bölüm (inferior)	327
Bulge (Çıkıntı) Alanı	327
Orta Bölüm (İstmus)	327
Yağ bezi (sebaceous gland).....	327
Üst bölüm (infundibulum).....	327
Kıl Kanalı Bölgesi.....	327
Kemoterapi Kaynaklı Alopesi	329
Risk Faktörleri.....	330
Alopesi Sınıflandırması.....	331

Alopesinin Yönetimi.....	331
Alopeside Hemşirelik Bakımı.....	332
Alopesiyi azaltmaya yönelik öz bakım stratejileri	333

Bölüm 27

El Ayak Sendromu

Özlem UĞUR

Giriş.....	337
İnsidans.....	337
Fizyopatoloji	338
Risk Faktörleri.....	338
Klinik Belirti ve Bulgular	339
El Ayak Sendromu Değerlendirilmesi.....	339
El Ayak Sendromu Yönetimi.....	340
Tedavi Öncesi Hasta Eğitimi	341
Tırnak Değişiklikleri	346
Giriş.....	346
Tırnak Değişikliklerinin Değerlendirilmesi.....	348
Tırnak Değişikliklerinin Tedavisi.....	349
Onikoliz (Onycholysis)	349
Paronişi (Paronychia):.....	349
Tırnak Değişikliklerinin Yönetimi.....	350

Bölüm 28

Lenfödem

Ayşe ARIKAN DÖNMEZ

Giriş.....	355
Tanım.....	355
Lenfödem Patofizyolojisi	355
Lenfödemin Sınıflandırılması	356
Lenfödemin Evrelendirilmesi	357
Lenfödem Risk Faktörleri.....	358
Lenfödem Belirti ve Bulguları	358
Lenfödem Değerlendirmesinde Onkoloji Hemşiresinin Rolü	359
Lenfödem Yönetimi ve Tedavisi	360
Komplet Dekonjestif Tedavi (KDT)	361
Lenfödem Yönetiminde Multidisipliner ve İnterdisipliner Ekip Yaklaşımının Önemi	362

Bölüm 29

Cinsellik ve Üreme Sorunları

Gülten KOÇ • Fatma USLU ŞAHAN

Giriş.....	365
Üreme Fizyolojisi.....	365
Cinsel Eylem Fizyolojisi ve Kanser Hastalarında Cinsel İşlev Bozukluğu.....	367
Cinsel Eylem Fizyolojisi.....	367
Kanser Hastalarında Cinsel İşlev Bozukluğu.....	368
Kanser Tedavilerinin Cinsellik Üzerine Etkileri.....	370
Cerrahi Tedavinin Etkisi.....	370
Kemoterapinin Etkisi.....	372
Radyoterapinin Etkisi.....	375
Radyoterapinin Erken Dönem Komplikasyonları.....	376
Radyoterapinin Geç Dönem Komplikasyonları.....	376
Fertilite Koruyucu Yöntemler.....	377
Oosit ve Embriyo Kriyoprezervasyonu.....	377
Ooforoeksi.....	377
Over Dokusu Kriyoprezervasyonu.....	378
Sperm ve Testis Dokusu Kriyoprezervasyonu.....	378
Kanser Hastalarında Fertilitiyi Korumaya Yönelik Danışmanlık ve Hemşirenin Rolü.....	378
Kanser Hastalarında Cinsel Sağlığın Değerlendirilmesi ve Hemşirenin Rolü.....	379

Bölüm 30

Psikososyal Sorunlar ve Bakım

Sevcan TOPTAŞ KILIÇ • Azize ATLI ÖZBAŞ

Giriş.....	385
Birinci Düzeyde.....	387
İkinci Düzeydeki.....	387
Üçüncü Düzey.....	387
Dördüncü Düzey.....	387
Kanser ve Psikososyal Bakım.....	387
Kansere Psikososyal Tepkiler.....	388
Kanserin Psikososyal Yönünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi.....	392

Kısım V Onkolojik Aciller

Bölüm 31

Kardiyak Tamponad

Ülkü ÖZDEMİR

Tanım.....	407
Etiyoloji ve Risk Faktörleri.....	407
Fizyopatoloji	408
Belirti ve Bulgular	409
Tanı.....	409
Tedavi	410
Perikardiyosentez.....	411
Balon Perikardiyotomi.....	411
Skleroterapi	411
Perikardiyektomi	411
Ek Tedaviler	411
Hemşirelik Bakımı	412
Perikardiyosentez Uygulanan Hastanın Hemşirelik Bakımı	412
Hasta Eğitimi	413

Bölüm 32

Dissemine Intravasküler Koagülasyon

Bilge BAL ÖZKAPTAN

Giriş.....	415
Etiyoloji ve Patofizyoloji.....	416
Belirti ve Bulgular	418
Tedavi ve Hemşirelik Bakımı	418
Yerine Koyma Tedavisi	419
Antikoagülan Tedavi	419
Doğal Antikoagülan Sistemin Düzenlenmesi	419
Antifibrinolitik Ajanlar.....	419
Hemşirelik Bakımı	420

Bölüm 33

Hiperkalsemi

Bilge BAL ÖZKAPTAN

Tanım.....	423
Etiyoloji ve Patofizyoloji	424

Osteolitik Metastaz	424
1, 25-Dihidroksi Vitamin D	424
Kemik Metastazları ve Osteoliz	424
Belirti ve Bulgular	425
Tedavi ve Hemşirelik Bakımı	427
İdrar Kalsiyum Atılımını Artırmak	427
Kemik Rezorpsiyonunu İnhibe Etmek	427
Kalsiyum Şelasyonu.....	428
Kortikosteroidler	428
Hemşirelik Bakımı	430

Bölüm 34

Septik Şok

Özgül EROL

Giriş	433
Tanımı	433
Epidemiyolojisi	433
Risk Faktörleri.....	434
Klinik Belirti ve Bulgular	435
Ciddi Sepsis Tanılama Aracı	435
Tanı Testleri	436
Tedavi	436
Önleme	436
Antibiyotik Tedavisi	436
Antifungal Tedavi.....	436
Antiviral Tedavi	436
Antipiretik Tedavi.....	437
Sıvı Resisütasyonu	437
Vazopressör İlaçlar	437
Hemşirelik Yönetimi.....	437
Hasta Eğitimi	437

Bölüm 35

Spinal Kord Basısı

Sakine BOYRAZ • Emine TARLABLEN KARAYTUĞ

Tanım	439
İnsidansı	439
Etiyolojisi	439
Fizyopatolojisi	439

Tanımlama	440
Erken Tanılama	440
Görüntüleme	441
Belirti ve Bulgular	441
Tedavi	442
Kortikosteroidler	442
Analjezikler	443
Bifosfonatlar	443
Radyoterapi ve Cerrahi	443
Radyoterapi	443
Cerrahi	443
Spinal Kord Basısı Olan Hastanın Bakımı	444
Mobilizasyon	444
Tromboprofilaksi	444
Basınç Ülserlerinin Yönetimi	444
Mesane ve Bağırsak Kontinansı Yönetimi	445
Dolaşım ve Solunum Fonksiyonlarının Sürdürülmesi	445
Uzman Rehabilitasyona Erişim ve Evde Bakıma Geçiş	445

Bölüm 36

Tümör Lizis Sendromu

Huri Seval GÖNDEREN ÇAKMAK

Giriş	447
Tümör Lizis Sendromu Sınıflaması	448
Fizyopatoloji	448
Hiperkalemi	449
Hiperfosfatemi ve Hipokalsemi	449
Hiperüremi	451
Tümör Lizis Sendromunda İzlem ve Tedavi	451
Hidrasyon, Elektrolit Anormallikleri ve Böbrek Replasman Tedavisi	452
İdrarın Alkalinizasyonu	452
Antihiperürisemik Tedavi	452
Tümör Lizis Sendromunda Hemşirelik Bakımı	453
İlgili Laboratuvar Değerleri	453
Fiziksel bulgular ve genel hasta durumu:	453

Bölüm 37**Superior Vena-Kava Sendromu***Selda ARSLAN*

Tanım	457
Etiyolojisi	457
Fizyopatolojisi	457
Belirti Bulgular	458
Prognoz	458
Tanılama	458
Tedavi	459
Hemşirelik Girişimi	460

Bölüm 38**Uygunsuz Antidiüretik Hormon Salınımı Sendromu***Özlem CANBOLAT*

Giriş	463
Etiyoloji	463
Patofizyoloji	464
Klinik Belirti ve Bulgular	465
Tanı Kriterleri	466
Tedavi	466
Sıvı Kısıtlaması	467
Hipertonik Sodyum Klorür Çözeltileri	467
Loop Diüretikleri	467
ADH Reseptör Antagonistleri	467
Demoksilin	468
Hemşirelik Bakımı	468

Kısım VI**Palyatif Bakım ve Yaşam Sonu Bakım****Bölüm 39****Palyatif Bakım***Hanife ÖZÇELİK*

Palyatif Bakımın Tanımı ve Felsefesi	473
Palyatif Bakımın Tarihi	474
Palyatif Bakım Ekibi	474
Palyatif Bakım Hizmet Sunum Seviyeleri ve Ekiplerin Özellikleri	475

Primer, Sekonder ve Tersiyer Düzeyde Sunulan Palyatif Bakım Hizmeti	475
Palyatif Bakımın Temel Bileşenleri	477
Semptom Yönetimi	477
Hastanın Psikososyal ve Spiritüel Gereksinimlerinin Karşlanması	478
Ailenin Psikososyal ve Spiritüel Gereksinimlerinin Karşlanması ve Aile Bakımı	480
Son Dönem Bakım	481

Bölüm 40

Yaşam Sonu Dönem Bakım

Kübra TERZİ

Giriş	485
Tanım	486
İyi / Kaliteli Ölüm	486
Yaşam Sonu Dönem Ekibi	487
Yaşam Sonu Dönemde Hasta Bakımı	488
Yaşam Sonu Dönem Bakımın Alt Boyutları	488
Yaşam Sonu Dönemde Hasta Değerlendirmesi	490
Yaşam Sonu Dönemde En Sık Görülen Semptomlar	491
Deliryum	491
Yorgunluk	491
Ağrı	491
İştahsızlık	492
Solunum Problemleri	492
Yaşam Sonu Dönem Bakımın Etik Yönü	492
Ölüm Süreci ve Ölüm	493
Yaşam Sonu Dönemde Hasta Yakınlarına Yaklaşım	494
Hemşireler Açısından Yaşam Sonu Dönem	494

Bölüm 41

Hospis

Güler BALCI ALPARSLAN

Giriş	497
Hospisin Tarihçesi ve Örnekleri	497
Hospis Bakımı Nedir?	498
Hospis	498
Yapılanma ve Bakım Süreci	500
Bakımın Fizyolojik Yönü	500
Bakımın Psikolojik ve Psikiyatrik Yönü	501

Bakımın Sosyolojik Yönü	502
Bakımın Manevi, Dini ve Varoluşsal Yönü.....	502
Bakımın Kültürel Yönü.....	502
Bakımın Etik ve Yasal Yönü.....	503

Kısım VII Kanser ve Etik Konular

Bölüm 42

Kanser ve Etik Konular

Zehra GÖÇMEN BAYKARA • Gülcan EYÜBOĞLU

Etik ve İlgili Kavramlar	507
Zarar Vermeme İlkesi.....	508
Yarar Sağlama İlkesi.....	508
Özerklik İlkesi.....	508
Adalet	508
Onkoloji Hemşireliği, Etik Rol ve Sorumluluklar	508
Hastanın Bilgilendirilmesi / Kötü Haberin Verilmesi	509
Hasta ile Yapılan Klinik Araştırmalar ve Etik.....	511
Randomizasyon.....	512
Bilgilendirilmiş Onam.....	512
Risk-Fayda Oranı	512
Genetik Testler	512
Çıkar Çatışması.....	512
Yaşamın Sonuna İlişkin Etik Konular	512
Tıbbi Yararsızlığa Rağmen Hemşirelik Bakımının Sürekliliği.....	514
Onkolojide Palyatif Bakım ve Etik.....	514
Vaka Çalışması.....	515
Tartışma	515

Kısım VIII Kanserle Yaşam ve Yaşam Kalitesi

Bölüm 43

Kanserle Yaşam ve Yaşam Kalitesi

Elanur YILMAZ KARABULUTLU

Kanserle Yaşam	521
Kanser ve Yaşam Kalitesi.....	524
Kanser Hastalarında Yaşam Kalitesini Etkileyen Faktörler.....	525

Fiziksel Semptomlar	525
Psikosozyal Semptomlar	527
Tedaviler	529
Komorbid Hastalıklar	530
Karşılanmamış Gereksinimler	530
Yaşam Kalitesinin İyileştirilmesi	530

Kısım IX Kanser ve Bakım Verenler

Bölüm 44

Kanser ve Bakım Verenler

Pınar TEKİNSOY KARTIN

Giriş	537
Bakım Verenlerin Yaşadığı Güçlükler ve Bakım Yüğü	537
Demografik Faktörler	538
Bakım Veren Değerlendirilmesi	540
Fiziksel Sağlık	540
Ruhsal Sağlık	540
Sosyal Sağlık	540
Spiritüel Sağlık	540
Entellektüel Sağlık	540
Bakım Verenlerin Fiziksel Sorunları ve Hemşirelik Bakımı	542
Bakım Verenlerin Duygusal Sorunları ve Hemşirelik Bakımı	542
Bu Modele göre;	544
Bakım Verenlerin Sosyo- Ekonomik Sorunları ve Hemşirelik Bakımı	545
Bakım Verenlerin Manevi (Spiritüel) Gereksinimleri ve Hemşirelik Bakımı	546
Bakım Verelerin Terminal Dönemde Yaşadığı Sorunlar ve Hemşirelik Bakımı ..	548
Yas Sürecini Etkileyen Faktörler	548
Bakım Verenlerin Yas Sürecinde Bedensel Tepkileri	549
Bakım Verenlerin Yas Sürecinde Bilişsel/Davranışsal Tepkileri	549
Bakım Verenlerin Yas Sürecinde Duygusal Tepkileri	549

